

UNDERSØGELSE OM NÆR- DRUKNEHÆNDELSER I KØBENHAVNS HAVN 2026

BY&HAVN

ALS RESEARCH

KVALITATIV UNDERSØGELSE OM NÆRDRUKNEHÆNDELSER I KØBENHAVNS HAVN 2026

Udarbejdet af Als Research
for By & Havn

Forfattet af: Signe Bruun le Fèvre, Ida Kvist Sommer & Jacob Als Thomsen

København 2026

Als Research ApS
Ny Vestergade 1, 2.
1471 København K
www.alsresearch.dk

INDHOLD

1	OM UNDERSØGELSEN	4
2	SAMMENFATNING	5
2.1	RISIKOFAKTORER	5
2.2	ANBEFALINGER	6
3	RISIKOFAKTORER FOR NÆRDRUKNEHÆNDELSER I HAVNEN	7
3.1	BADNING UDEN FOR BADEZONER OG HAVNEBADE	7
3.1.1	ERFARINGER MED OG HOLDNINGER TIL BADENDE UDEN FOR TILLADTE BADEZONER	8
3.1.2	MANGLENDE BADEZONER	9
3.2	UHENSIGTSMÆSSIG SEJLADS	10
3.2.1	SKILTNING	11
3.3	HAVNEBUSSE	13
3.4	RISIKOFYLDT ADFÆRD HOS UNGE MENNESKER	13
3.5	UAGTSOM ADFÆRD I OG VED VANDET	14
3.5.1	FALDE OVERBORD FRA BÅDE	14
3.5.2	ALKOHOL	15
3.5.3	CYKLING NÆR VANDET	17
3.6	REDNINGSMATERIEL	17
3.6.1	TILFREDSHED MED REDNINGSMATERIEL	18
3.6.2	REDNINGSSTIGER	18
3.7	POLITI/LIVREDDERE I HAVNEN	19
3.8	STRØMFORHOLDENE I KØBENHAVNS HAVN	21
3.8.1	STIGBORDENE (SYDHAVN)	21
4	REDNING	23
4.1	REDNING VED HJÆLP AF TILSTEDEVÆRENDE OG AUTORITETER	23
4.2	EGENREDNING	25
5	EFTERVIRKNING AF NÆRDRUKNEHÆNDELSER	26

1 OM UNDERSØGELSEN

En rapport fra By & Havn foretaget af Præhospitalet Center Region Sjælland viser, at der i perioden 2016-2024 er registreret 329 drukne- og vandhændelser med personer, der færdes i og omkring vandet i Københavns Havn. Det årlige niveau er på cirka 30-40 drukne- og vandhændelser¹. Nogle af hændelserne sker i forbindelse med en aktivitet i vandet (badning/sejladsvandsport), mens andre sker i forbindelse med færden på land omkring havnefronten.

Als Research foretog i samarbejde med TrygFonden i 2023 en undersøgelse af nærdruehændelser landet over. Nærdruehændelser refererer til ikke-fatale drukne- og vandhændelser, hvor en person har været i livsfare i vandet, men overlever – med eller uden mén – og er i live mindst 30 dage efter hændelsen. Denne undersøgelse gav viden om omstændighederne omkring hændelserne. Undersøgelsen viste bl.a., at 36% af hændelserne fandt sted i Region Hovedstaden². På den baggrund ønsker By & Havn at undersøge hændelser, som er foregået i Københavns Havn, nærmere.

Nærværende undersøgelse er gennemført af Als Research for By & Havn. Undersøgelsen har til formål at bidrage med viden om nærdruehændelser specifikt i Københavns Havn. Der vil også indgå eksempler, som kategoriserer sig som vandhændelser, hvilket skal forstås som hændelser, hvor en person har været under vand uden at have vejtrækningsbesvær efterfølgende. Undersøgelsen skal skabe en bedre forståelse af, hvordan situationerne opstår, hvilke risikofaktorer der er til stede i havnen, samt hvordan lignende hændelser kan forebygges fremover.

Undersøgelsen bygger på kvalitative interviews med personer, der tidligere har deltaget i en spørgeskemaundersøgelse gennemført af By & Havn, og som har angivet, at de enten selv har været udsat for eller været vidne til en nærdruehændelse i Københavns Havn. I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen gav 41 respondenter samtykke til at blive kontaktet med henblik på et interview. Af disse er der gennemført interviews med 24 personer, mens de resterende 17 enten ikke ønskede at deltage eller ikke havde oplevet en hændelse, der var relevant for nærværende undersøgelse.

Interviewpersonerne bidrager med observationer, oplevelser og konkrete eksempler, som giver et nuanceret og værdifuldt indblik i hændelser i, på og ved havnen.

Af de 24 interviewpersoner har 19 været vidne til en nærdruehændelse, mens 5 selv har været involveret som nødstedte. Der forekommer enkelte tilfælde, hvor personer, der er kategoriseret som vidner, selv har været ude for vandhændelser. Endelig omhandler en del af datamaterialet interviewpersonernes generelle erfaringer med at færdes i havnen - herunder de risikofaktorer, som de oplever, er til stede.

Undersøgelsen bygger på et mindre udsnit af havnebrugere, som har oplevet eller været vidne til en nærdruehændelse i Københavns Havn. På trods af det begrænsede datagrundlag vurderes indsigterne som anvendelige, da de ligger i tråd med tidligere undersøgelser af drukne- og vandhændelser i Københavns Havn, nærdruehændelser i Danmark samt badning i Københavns Havn³. Undersøgelsen bidrager dermed også til at belyse mørketal ved at give indblik i hændelser, som vi ved forekommer, men som ikke fremgår af de registrerede data.

¹ By & Havn og Præhospitalet Center Region Sjælland (2025): "Drukne- og vandhændelser By & Havn 2016-2024".

² Als Research (2023): "Nærdruehændelser i Danmark".

³ Als Research (2024): "Undersøgelse om badning i Københavns Havn".

2 SAMMENFATNING

2.1 RISIKOFAKTORER

Datamaterialet peger på en række faktorer, som ifølge informanterne og deres erfaringer udgør en risiko for nærdruknehændelser i Københavns Havn, herunder:

- **Badning uden for de etablerede badezoner.** Det skyldes særligt begrænset synlighed af de badende for andre, der færdes på vandet, hvilket kan øge risikoen for sammenstød eller farlige undvigelsesmanøvrer, som i sig selv kan skabe nye farlige situationer.
- **Udlejningsbåde og anden uhensigtsmæssig sejlads.** Denne risiko optræder særligt, når førere mangler kendskab til gældende færdselsregler. Dette skaber risiko for sammenstød med andre fartøjer og kan påvirke trygheden blandt havnens brugere.
- **Havnebusserne** kan med deres størrelse og kraftige skruevand være medvirkende til farlige situationer, særligt for mindre fartøjer, som risikerer at kæntré eller komme i sammenstød med havnebussen.
- **Risikofyldt adfærd hos enkeltpersoner.** Særligt unge mennesker nævnes som aktører, der kan skabe farlige situationer, hvor de primært sætter sig selv i fare. Risikoadfærden sættes i nogle tilfælde i forbindelse med alkohol.
- **Påvirkning af alkohol** udgør en særlig risiko, hvis en person falder i vandet, da det kan gøre det svært for vedkommende at tilkalde hjælp eller komme i sikkerhed. Derudover forringer det både mulighederne for egenredning og gør det vanskeligere for andre at hjælpe. Lignende undersøgelser peger desuden på, at euforiserende stoffer indebærer tilsvarende risici.
- **Uopmærksomhed ved ombordstigning på fartøjer.** Dette kan medføre en risiko for at falde i vandet, for eksempel ved glatte overflader eller pga. forkert fodtøj.
- **Manglende risikobevidsthed ved** cykling langs havnefronten kan føre til, at cyklister falder i vandet.
- **Mangel på redningsstiger** samt deres begrænsede synlighed, store indbyrdes afstand og i visse tilfælde uhensigtsmæssige konstruktion kan udgøre en risiko i forhold til (egen)redning.
- **Strømforholdene i havnen** kan udgøre en betydelig risiko for svømmere, roere og sejlere, da kraftig strøm bl.a. kan føre personer og fartøjer væk.
- **Afhængighed af forbipasserende i redningssituationer.** Redningsindsatser ved nærdruknehændelser afhænger ofte af forbipasserende, da egenredning kun forekommer i begrænset omfang, og myndigheder ikke altid tilkaldes. Manglende viden om, hvordan man handler i en redningssituation, begrænset adgang til redningsmateriel nær ulykkesstedet samt det at være alene kan dermed udgøre væsentlige risikofaktorer for en succesfuld redningsindsats.

2.2 ANBEFALINGER

Interviewpersonernes observationer og refleksioner over nærdruknehændelser i Københavns Havn stemmer overens med tidligere undersøgelser og analyser af drukne- og vandhændelser i Københavns Havn, nærdruknehændelser i Danmark samt badning i Københavns Havn⁴. På baggrund af nærværende undersøgelses fund, sammenholdt med den eksisterende viden, kan følgende tiltag overvejes for at styrke sikkerheden i og omkring vandet:

1. Synlig tilstedeværelse og håndhævelse

Man kan med fordel arbejde på at styrke den synlige tilstedeværelse af myndigheder i havnen samt håndhævelse af reglerne mere konsekvent. Dette kan reducere risikofyldt adfærd og øge oplevelsen af tryghed.

2. Tydelig og forklarende skiltning

Det kan være hensigtsmæssigt at gøre kommunikationen om lokale risikoforhold tydeligere ved hjælp af mere målrettet og letforståelig skiltning eller andre former for kommunikation. Eventuelle skilte bør både angive forbud og forklare årsagen (fx stærk strøm eller tæt trafik) for at øge efterlevelsen.

3. Alkohol og sikkerhed

Der kan arbejdes med formidling af de risici, der er forbundet med alkoholindtag (og euforiserende stoffer) til søs. Desuden kan det overvejes at skærpe regler for alkohol og festaktiviteter på både for at mindske farlige situationer.

4. Øget redningsmateriel og kommunikation om handlemuligheder ved hændelser

Mængden og synligheden af redningsmateriel i havnen kan forbedres, således at dette er synligt, tilgængeligt og vedligeholdt i hele havnen - også i områder, hvor badning er forbudt, men hvor der er kendskab til ulovlig badning og risikoadfærd. Supplér med klar information om, hvordan man handler i en nødsituation, og hvem man skal kontakte.

⁴ By & Havn og Præhospitalet Center Region Sjælland (2025): "Drukne- og vandhændelser By & Havn 2016-2024"; Als Research (2023): "Nærdruknehændelser i Danmark"; Als Research (2024): "Undersøgelse om badning i Københavns Havn".

3 RISIKOFAKTORER FOR NÆRDRUKNEHÆNDELSER I HAVNEN

3.1 BADNING UDEN FOR BADEZONER OG HAVNEBADE

Følgende afsnit omhandler interviewede sejlernes erfaringer med badende, som skaber udfordringer for sejlads i havnen og kanalerne. De fleste sejlere har ikke påsejlet badende, men giver udtryk for, at det sandsynligvis vil ske på et tidspunkt. Risikoen påvirker deres adfærd på vandet, da de ofte må foretage undvigemanøvrer for at undgå badende.

Generelt har flere af de interviewede erfaringer med, at badende opholder sig uden for badezoner og havnebade, hvilket kan resultere i, at de kommer i tæt kontakt med trafik i form af større og mindre både, heraf nogle med motorer. Dette opfattes som potentielt problematisk af flere årsager, herunder de badendes manglende synlighed, som kan resultere i diverse ulykker. Det kan bl.a. ske ved, at:

- en sejler ikke ser den badende i tide og derved har svært ved at manøvrere udenom vedkommende – eller foretager en manøvre, som skaber en farlig situation længere ud i havneløbet/for andre sejlene
- den badende mangler forståelse for, hvor svært det er at få øje på vedkommende for forbipasserende sejlere
- den badende kommer for tæt på en båd i bevægelse, og vedkommende risikerer derved at komme i karambolage med en bådskrue

En interviewperson fortæller følgende om en episode, hvor han var tæt på at påsejle en person:

Specielt som kajakroer har jeg engang været ved at klippe en svømmer, der kom svømmende. Han var i sort tøj, og jeg havde overhovedet ikke set ham. Det var også i en af vores kanaler her. Lige pludselig kommer han op, ganske få meter foran mig. Jeg var som sagt meget tæt på at ramme ham i baghovedet, så jeg får lige navigeret rundt. Og der havde jeg lyst til at stoppe og sige: Kan du ikke lige få en svømmeballon på, så vi kan se dig?

- Kajakroer

To af interviewpersonerne påpeger dog, at det stadig kan være svært at få øje på badende, selvom de har en "svømmeballon" på. Med svømmeballon menes der en svømmebøje eller en havtaske – et oppusteligt sikkerhedsudstyr, som spændes fast omkring livet og bruges ved fx svømning for at gøre svømmeren mere synlig i vandet. En interviewperson er dog af den opfattelse, at en svømmebøje kan give de badende en falsk følelse af tryghed, som gør, at de ikke orienterer sig tilstrækkeligt.

En anden interviewperson udtrykker sin utilfredshed med uopmærksomme badere uden for badezonerne og knytter følgende til sin bemærkning om, at han "kun" har været vidne til én ulykke i løbet af de fire år, han har sejlet:

(...) bortset fra de der tumper, som svømmer lige ud foran os, som for det første ikke holder sig til badezonerne, og for det andet, når man ikke gør det, alligevel svømmer rundt midt ude i havnen. Men det må de jo så lære. Det er jo bare ærligt, hvis vi kommer til at sejle dem ned.

- Sejler

I nogle af interviewene fremgår det desuden, at uopmærksomme badende uden for badezoner i visse tilfælde kan føre til en form for selvtægt blandt civile. Det kommer eksempelvis til udtryk ved, at de selv opsætter skilte eller informerer badende om badeforbuddet ved populære hotspots efter gentagne oplevelser med uhensigtsmæssig adfærd. Personer, der har været involveret i nærved-påsejlinger, beskriver desuden en frustration, som denne adfærd blandt badende til tider giver anledning til.

En anden problematik, som nogle interviewpersoner pointerer, er såkaldte *udspringere*, hvilket refererer til badere, der springer ud fra broer. En interviewperson fortæller, at nogle udspringere intentionelt forsøger at ramme kajaker eller andre svømmere, hvilket kan udgøre en stor risiko for alle involverede. Derudover fortæller samme interviewperson, at udspringerne risikerer at springe ud på meget lavt vand, hvis de springer uden for badezoner og havnebade, hvilket kan resultere i alvorlige brud hos vedkommende.

Interviewpersonernes udtalelser vidner om, at der er flere risikofaktorer ved at bade uden for badezoner og havnebade, hvor den manglende synlighed særligt pointeres, da dette kan forårsage et sammenstød mellem sejlere og svømmere. Der er desuden andre risikofaktorer forbundet med badning uden for havnebade og badezoner. Information herom findes blandt andet på By & Havns hjemmeside samt i kildematerialet angivet i forordet.

3.1.1 ERFARINGER MED OG HOLDNINGER TIL BADENDE UDEN FOR TILLADTE BADEZONER

Dette afsnit omhandler informanternes erfaringer med og holdninger til, at folk bader i Københavns Havn uden for de tilladte badezoner.

En stor del af interviewpersonerne har erfaring med, at badende opholder sig uden for de tilladte havnebade og badezoner. Der findes flere meget populære badeområder, hvor det ikke er tilladt at bade, for eksempel i Nordhavn og ved Papirøen. Netop sidstnævnte område omtaler en interviewperson som "Lalandia" på grund af de mange badegæster, der bruger området som et badeland, hvor havnereglementet ikke gælder. En anden interviewperson fortæller om en lokation ved Islands Brygge, hvor der, ifølge interviewpersonen, bades lige så meget uden for badezonen som inden for. En tredje interviewperson er af den overbevisning, at svømmerne godt ved, der er regler for ophold i vandet, men påpeger samtidigt, at når mange bader i et

område, sker der en dominoeffekt, hvor andre også begynder at bade der, på trods af, at man ikke må. Disse iagttagelser stemmer overens med fund fra en tidligere undersøgelse af badning i Københavns Havn, som viser, at en stor del af de badende ikke tillægger det synderlig betydning, om det er lovligt at bade på deres valgte badested⁵.

Interviewpersonerne har dog forskellige holdninger til, hvad de synes om badning uden for badezonerne. En interviewperson, som ofte benytter Københavns Havn i forbindelse med roning, fortæller, at han ikke har et problem med, at mange badende opholder sig uden for de tilladte badezoner så længe, de tager hensyn til og er opmærksomme på de øvrige aktører i havnen. Interviewpersonen vurderer dog, at svømmere ikke altid udviser tilstrækkelig opmærksomhed. Han påpeger, at han som roer kan tilpasse sit tempo for at bevare overblikket over andre i vandet – en mulighed, som ikke nødvendigvis er til stede for øvrige havnebrugere.

Det er dog ikke alle interviewpersoner, der har en lige så *laissez faire* tilgang til badende uden for badezonerne. Nogle interviewpersoner pointerer, at denne adfærd bør stoppes. En interviewperson beskriver, hvordan han selv har stået med skilte ved de ulovlige hotspots for badning, for at få de badende til at stoppe med at bade der. Han tilføjer imidlertid, at skiltene ikke har nogen effekt, da områderne fortsat er hyppigt benyttet af både børn og voksne. Interviewpersonen fastholder dog, at tydelige markeringer ved de ulovlige badehotspots er nødvendige for at begrænse badning i de områder. En anden interviewperson fortæller også, at han har sat skilte op ved de ulovlige badehotspots for at gøre opmærksom på, at der er badning forbudt i det pågældende område, og henvist til et andet område. Han oplever, at disse skilte har en effekt.

3.1.2 MANGLENDE BADEZONER

Dette afsnit belyser, hvordan manglende badezoner kan føre til en for høj koncentration af mennesker på de lovlige badesteder, hvilket kan medvirke til, at de badende søger mod ulovlige hotspots for badning.

Flere interviewpersoner peger på behovet for at etablere flere badezoner som følge af den høje koncentration af badende i de eksisterende badezoner og havnebade. De understreger i den forbindelse, at det er positivt, at mange mennesker benytter havnen, men fremhæver samtidig, at en udvidelse af antallet af badezoner kan bidrage til at sprede belastningen og sikre en tydeligere adskillelse mellem badende og havnetrafik. En interviewperson formulerer det således:

Man skal lave flere badezoner. Jeg vil så gerne have, at folk bruger havnen, men vi skal adskilles. Altså, man sender jo heller ikke cyklister ned på motorvejen, det plejer altid at være mit argument.

- Sejler

En anden interviewperson peger på, at de overfyldte badezoner reducerer hans egen villighed til at benytte disse områder.

⁵ Als Research (2024) "Undersøgelse om badning i Københavns Havn"

Samlet set oplever interviewpersonerne, at manglende badezoner kan få badende til at fravælge de lovlige badesteder. Dette kan være problematisk, hvis det medfører, at de i stedet benytter ulovlige badehotspots eller helt undlader at gøre brug af bademulighederne i Københavns Havn.

3.2 UHENSIGTSMÆSSIG SEJLADS

Følgende afsnit omhandler informanternes holdninger til og erfaringer med uhensigtsmæssig sejlads, primært i relation til udlejningsbåde.

På tværs af interviewene er der generelt en stor modstand mod udlejningsbåde, hvor lejerne selv styrer båden. Denne utilfredshed med udlejningsbåde skyldes hovedsageligt en opfattelse af ufyldstgørende eller manglende instruktioner til lejerne, hvilket kan resultere i uhensigtsmæssig og utilregnelig færdsel i havnen og kanalerne. Dette kan blandt andet komme til udtryk ved, at lejerne ikke orienterer sig, vender om på (for) lidt plads, sejler ind på forbudte områder, foretager farlige sving på tværs af vandet, eller at bådene sejler mod ensretningen i kanalerne.

En interviewperson beskriver lejernes tilgang til bådudlejningen på følgende måde:

De opfatter det fuldstændig som at lege en båd på Tivoli Søen.

- Sejler/Roer

En anden interviewperson udtrykker sin utilfredshed med udlejningsbådene på følgende måde:

(...) de der forbandede GoBoats, der bliver lejet ud til nogen, der overhovedet ikke har forstand på færdselsreglerne. (...) Altså, der er ikke en rotur, uden at der er en GoBoat i vejen.

- Roer

En tredje interviewperson udtrykker forbavselse over, at det er lovligt for udlejningsbådene at færdes i massivt befærdede farvande. Han siger følgende:

Jeg synes, det er et under, at man i det mest befærdede farvand i hele kongeriget kan få lov at sejle rundt uden at have nogen som helst færdigheder i søfartsregler.

- Roer

Denne interviewperson nævner dog samtidig, at udlejningsbådene sjældent kan sejle med en fart, som udgør en alvorlig risiko for ulykker, idet man oftest kan navigere uden om. Dog pointeres det af flere interviewpersoner, at den manglende opmærksomhed og de utilstrækkelige færdigheder, som førerne af udlejningsbådene besidder, er faktorer, der kan give anledning til farlige situationer på vandet. Flere beskriver blandt andet, at udlejningsbåde ofte kolliderer med andre fartøjer (både fortøjede og sejlede).

En sejler beskriver, at han tidligere har påsejlet en udlejningsbåd, efter at fartøjet drejede ind foran hans båd. Sammenstødet medførte, at stævnen (den forreste del af båden) på sejlerens båd forårsagede et større hul på udlejningsbåden. Da hullet var placeret over vandlinjen, tog fartøjet ikke vand ind, hvorved en potentielt mere alvorlig hændelse blev undgået. Sejleren angiver, at hændelsen efter hans vurdering skyldtes, at føreren af udlejningsbåden manglede kendskab til havnereglementet.

En roer beskriver en tilsvarende hændelse, hvor en ottemandsrobåd kolliderede med en udlejningsbåd. Ifølge roeren overholdt udlejningsbåden ikke færdselsreglerne, idet den ikke veg for robåden. Ingen personer faldt i vandet ved sammenstødet, men robåden fik beskadiget stævnen.

En af de andre interviewpersoner beskriver en ubehagelig oplevelse relateret til uhensigtsmæssig sejlads, hvor udlejningsbåde ikke var involveret. Han fortæller, at han selv og hans ægtefælle var tæt på at kæntre i deres store, tunge båd, da en speedbåd passerede med høj fart og skabte kraftige bølger. Han fortæller, at deres hund var ved at falde over bord, og at han selv faldt og kom til skade under hændelsen.

Disse hændelser indikerer, at udlejningsbåde og uhensigtsmæssig sejlads kan skabe risikofyldte forhold i havnen og kanalerne. Nogle interviewpersoner peger på, at dette kan afholde både dem selv og potentielt andre havnebrugere fra at benytte Københavns Havn.

3.2.1 SKILTNING

Flere interviewpersoner peger på utilstrækkelig eller manglende skiltning som en medvirkende årsag til uhensigtsmæssig adfærd i og ved vandet samt til uhensigtsmæssig sejlads. I den forbindelse giver flere udtryk for, at øget og tydeligere skiltning i forskellige dele af havnen muligvis kunne bidrage til forbedring af situationen.

En interviewperson siger blandt andet:

(...) der skal være bedre skiltning rundt omkring i havnen. Både om hvor man må bade, hvor man ikke må bade, og om hvor man må sejle ind, og hvor man ikke må sejle ind.

- Sejler

En anden interviewperson, som bor nær havnen, fortæller, at der er blevet opsat flere skilte, hvilket hun værdsætter. Hun oplever dog, at skriften er for lille, og at budskaberne bør formidles mere klart og præcist. Hun siger:

“

(...) os, der har både liggende herinde [Hammershøis kaj], kunne godt tænke os, at der måske er nogle tydeligere skilte i forhold til, hvor stærkt man må sejle herinde. Man har været rigtig søde til at sætte skilte op lige ud for mit vindue, men det er meget småt skrevet, og folk når ikke at læse det. Jeg har ikke brug for, at der står: Her må du kun sejle fire knob. Jeg har brug for, at der står: fire knob, og ikke andet.

- Sejler

En anden interviewperson peger på flere konkrete områder i havnen, hvor han efterlyser tydeligere skiltning om badeforbud:

“

Der er ingen skiltning nogen steder i havnen. Det er jo primært der ved Islands Brygge. Ja, nu er det så også blevet slemt ude i det nye Sydhavn. Især lige der på hjørnet, hvor havnebussen drejer om hjørnet ved Teglholmen. Det er fuldstændig sindssygt der. Men der er ingen, der tror på en, når man kommer ind og siger til dem, at de ikke må bade i havnen. Så står de og glør på én, som om man er sindssyg. Også når man ikke er ude at sejle. Så løsningen kunne være at gøre det mere tydeligt, at man ikke må bade der.

- Sejler

En interviewperson fremhæver ligeledes, at mere skiltning potentielt kan afhjælpe nogle af udfordringerne, men understreger samtidig, at løsningen ikke er at skabe en "skilteskov". Ifølge vedkommende er udfordringen ikke alene mængden af skilte, men også hvorvidt de bliver respekteret:

“

Man kunne godt skilte lidt mere, uden at det skal være en skilteskov. Fordi når man kan se, at professionelle bådførere sejler over et område, hvor der står fire skilte (...): Pas på: lavvandet, og de så alligevel gør det, så er man oppe imod noget, der er lidt svært.

- Sejler

Udtalelserne peger på, at flere faste havnebrugere ønsker mere skiltning og tydeligere information på de eksisterende skilte for at styrke sikkerheden i havnen.

3.3 HAVNEBUSSE

I det følgende beskrives det, hvordan havnebusser kan udgøre en risiko for sejlere og roere i havnen. Derudover gennemgås interviewpersonernes beskrivelser af hændelser, som har involveret havnebusser.

To interviewpersoner fremhæver vigtigheden af at være særligt opmærksom på havnebusserne, da deres størrelse og kraftige skruevand kan udgøre en risikofaktor for sejlende. Den ene interviewperson forklarer, at selv erfarne roere, som holder god afstand til havnebussen, kan risikere at kæntrø som følge af presset fra skruevandet, der kan påvirke robådens stabilitet. Vedkommende har selv observeret en sådan hændelse, hvor alle involverede roere dog kom uskadede op ad vandet.

Begge interviewpersoner, som er roere, omtaler vigepligtsregler i relation til havnebusser. Den ene fortæller, at han tager sine forholdsregler ved konsekvent at holde betydelig afstand, når han færdes i nærheden af en havnebus. Han giver udtryk for, at han godt forstår, at havnebusser af driftsmæssige årsager skal prioriteres i trafikken, men peger også på, at manglende orientering ved bakmanøvrer fra havnebusførerens side, kan skabe farlige situationer.

Den anden interviewperson beskriver en konkret episode omhandlende manglende orientering ved bakmanøvrer. Her observerede hun en robåd, som passerede foran havnebussen i stedet for at gå bagom, og hun valgte derfor selv at vige til et område uden for havnebussens forventede manøvreområde. Ifølge interviewpersonen opstod der herefter forvirring i manøvren, og havnebussen begyndte at bakke uden tilstrækkelig orientering bagud. Havnebussen ramte hendes båd i et mindre sammenstød, men fordi bakmanøvren blev udført i lav fart, medførte hændelsen ikke personskade, kun forskrækkelse. Hun siger følgende i sin fortælling af hændelsen:

Altså fejlen er robåden, der går indenom og forskrækker havnebussen, så havnebussen bakker. Og den bakker så 10-20 meter længere ud, end jeg havde forudset. Og der ligger jeg så stille, kan man sige.

- Roer

Det er således væsentligt at være opmærksom på havnebusser ved færdsel i havnen for at reducere risikoen for sammenstød eller kæntring.

3.4 RISIKOFYLDT ADFÆRD HOS UNGE MENNESKER

Dette afsnit omhandler informanternes oplevelser med nærdruknehændelser, som de forbinder med risikofyldt adfærd, der ifølge informanterne relaterer sig til alder.

Flere interviewpersoner forbinder risikofyldt badeadfærd med at være ung – særligt med unge drenge – og beskriver denne adfærd som spændings- og grænsesøgende. Nogle vurderer, at denne type adfærd i et vist omfang er uundgåelig, da den er en del af det at være ung, men understreger samtidig, at den indebærer betydelige risici, både for de unge selv og for øvrige brugere af havnen. En interviewperson siger blandt andet følgende:

Vi har sejlet rigtig meget rundt i havnen, og når vi ser folk, der laver farlige ting, så er det jo unge knægte, der bare opfører sig dumt.

- Sejler

Den risikofyldte adfærd omfatter ifølge interviewpersonerne blandt andet udspring fra broer og containere, forsøg på at ramme forbipasserende både med vandsprøjt samt ophold og badning uden for de etablerede badezoner. Interviewpersonerne peger på flere konkrete risikofaktorer knyttet til denne adfærd. Én interviewperson fremhæver eksempelvis et område i Nordhavn, hvor unge ofte springer i vandet trods lav vanddybde, hvilket medfører risiko for hovedskader, hvis de rammer bunden.

Risikofyldt adfærd blandt unge fremstår således i interviewmaterialet som et relativt uundgåeligt fænomen. En interviewperson peger dog på, at forbedret skiltning og tydeligere advarsler muligvis kan bidrage til at reducere problemets omfang.

3.5 UAGTSOM ADFÆRD I OG VED VANDET

Dette afsnit omhandler forskellige former for uagtsom adfærd i og ved vandet. Flere interviewpersoner beskriver hændelser, som de enten selv har oplevet eller været vidne til, hvor personer er faldet i vandet som følge af glatte overflader, alkohol samt anden uhensigtsmæssig adfærd i nærheden af vandet.

3.5.1 FALDE OVERBORD FRA BÅDE

Flere af interviewpersonerne beskriver episoder, hvor de selv eller personer, de kender, er faldet i vandet som følge af glatte overflader eller uhensigtsmæssigt fodtøj. Den ene fortæller eksempelvis, at en ven skulle besøge hende ombord på hendes båd, men gled ved ombordstigning og faldt i vandet.

En anden interviewperson har været ude for en lignende hændelse. Han fortæller følgende:

Jeg stod på kanten, og båden var fortøjet. Og så gled den fra mig, og jeg skvattede i vandet. Det var sommer, og vandet var lunt. Jeg vidste, hvor redningsstigerne var henne, så det var ikke noget problem. Det var bare at svømme hen til redningsstigen og kravle op der.

- Sejler

En anden interviewperson beretter om en hændelse en januardag, hvor han sejlede alene i sin motorbåd. Undervejs ville han sætte sin gøs (flag) og bevægede sig derfor ud på fordækket. På grund af glat underlag og forkert fodtøj mistede han fodfæstet og faldt over bord. Han forklarer, at motoren standsede automatisk via dødmandsknappen (en sikkerhedsanordning, der stopper motoren, hvis føreren falder over bord), hvilket gjorde det muligt for ham efter få minutter i vandet at svømme hen til den agtermonterede stige (monteret bagerst på båden) og komme ombord igen. Han beskriver, at han var afkølet og forskrækket, men ellers uskadt. Interviewpersonen understreger, at hændelsen efterfølgende har påvirket hans adfærd til søs, hvilket fremgår af følgende udtalelse:

Jeg går ikke ud på dækket, når jeg sejler alene, overhovedet. Og jeg træder ikke ud nogen steder. Og så kan det få lov at blive hængende, hvis jeg glemmer en vant eller en pullert eller noget andet, så lader jeg det bare hænge.

- Sejler

Disse episoder peger på betydningen af at udvise opmærksomhed ved ombordstigning og ophold på fartøjer, da glatte overflader kan medføre en risiko for at falde i vandet.

3.5.2 ALKOHOL

Flere informanter fremhæver alkohol som en væsentlig risikofaktor og beskriver hændelser, hvor påvirkede badende har været tæt på at komme galt af sted.

En interviewperson fortæller om en hændelse i forbindelse med en sommerfest på en tømmerflåde, hvor hun selv havde indtaget alkohol, og var blevet beruset. Da hun skulle sættes i land efter arrangementet, blev hun sat af på en smal afsats ved vandet, hvorfra hun ikke selv kunne komme væk. Muren bag hende var højere, end hende, og samtidig glat, hvilket gjorde det umuligt for hende at klatre op. Føreren og de øvrige passagerer på tømmerflåden var ifølge interviewpersonen ikke opmærksomme på situationen og sejlede videre. Hun blev efterfølgende hjulpet op af forbipasserende, som det lykkedes hende at få kontakt til. Interviewpersonen understreger, at der var meget begrænset plads på afsatsen, og at hun risikerede at falde i vandet, hvis hun bevægede sig for meget. Hun oplyser desuden, at hun ikke vurderede det som en mulighed selv at hoppe i vandet for at finde et andet opstigningssted og var usikker på, om hun

ville have kunnet klare situationen, hvis hun var faldet i. Efter denne hændelse efterlyser hun mere information om risici ved alkoholindtag til søs. Hun peger samtidig på, at man eventuelt burde forbyde alkohol og festaktiviteter på både, fordi alkoholpåvirkning kan svække dømmekraften og være særlig farligt når man befinder sig ved vandet. Hun beskriver, at hun selv blev grebet af den festlige stemning, hvilket svækkede hendes dømmekraft og medvirkede til, at hun endte i en potentielt farlig situation.

Andre interviewpersoner tilslutter sig behovet for øget information og opmærksomhed vedrørende risikoen ved at opholde sig ved vandet i påvirket tilstand. Særligt højtider og sæsonperioder med mange sociale arrangementer og alkoholindtag, eksempelvis julefrokoster, fremhæves som risikoperioder.

Flere interviewpersoner har været vidne til hændelser, hvor berusede personer er faldet i vandet eller har opholdt sig i vandet uden at kunne bringe sig selv i sikkerhed. En interviewperson beskriver eksempelvis en episode, hvor han var til julefrokost ved Halvandet på Refshaleøen, hvor en alkoholpåvirket mand havnede i vandet. Interviewpersonen og en kammerat var gået ud for at trække luft og ser i den forbindelse manden falde i vandet. Han beskriver episoden på følgende måde:

Vi havde fået lidt at drikke, og stemningen var god. Så kunne vi bare se, at der var en person, der forsvandt ud af vores synsfelt, ud af øjenkrogen. Og så var der bare en fyr til den her julefrokost, som vi ikke kendte, og som var mega stiv og faldt i vandet. Og fordi vandet var koldt, og det var vinter og sådan noget, så gik han fuldstændig i panik og frøs. Både bogstaveligt og symbolsk. Det der med, at man selv er lidt fuld betød, at der gik lidt lang tid, før vi reagerede eller registrerede det. Og så gik vi hurtigt hen og kiggede nærmere for at være sikre på, at det ikke bare var vores øjne, der spillede os et puds. Og så lå en ung, fuld fyr nede i havnen og kunne ikke svømme, fordi han var fuld, eller fordi han bare ikke kunne svømme.

- Vidne til nærdruknehændelse

To andre alkoholrelaterede hændelser foregik i sommerhalvåret. Den ene interviewperson fortæller om en episode, hvor han var vidne til en mand, der var faldet i vandet ved Snorrebroen. Interviewpersonen er usikker på graden af beruselse, men vurderer, at manden var påvirket. Manden var ved bevidsthed, men ude af stand til at klare sig selv og kunne ikke komme op uden hjælp. Interviewpersonen og flere unge tilstedeværende fik i fællesskab hjulpet ham op ad vandet.

Den anden episode fandt sted i en badezone i Nordhavn. Interviewpersonen, som bor i nærheden, vågnede ved råb udefra og observerede en gruppe berusede studenter, der badede. Én af studenterne, der i følge interviewpersonen var ekstremt beruset, svømmede gentagne gange længere væk fra land, hvilket skabte bekymring blandt de øvrige tilstedeværende. Ifølge interviewpersonen tog den pågældende student ikke situationen alvorligt, da han grinede og pjattede under episoden. De andre tilstedeværende var tilbageholdende med at hente ham ind af frygt for u hensigtsmæssig adfærd i vandet. Interviewpersonen greb ind og medvirkede til, at

personen bevægede sig tættere på land, blandt andet ved at true med at tilkalde politiet. Hun vurderede, at personen var ved at være udmattet på trods af, at han fortsat grinede. Hun beskriver resten af forløbet på følgende måde:

Og så kommer de her triatleter, som svømmer om morgenen, og jeg får dem til at hente ham ind i badezonen og få ham op ad trappen, og så kollapse han ligesom bare. Altså han falder om af træthed og fuldkab. Og så kommer han med en ambulance, og så ved jeg faktisk ikke videre, hvad der er sket.

- Vidne til nærdruehændelse

I de beskrevne tilfælde blev personer reddet, men hændelserne illustrerer den betydelige risiko, der kan være forbundet med ophold i og ved vandet under påvirkning af alkohol. Interviewpersonerne peger på både forebyggende og reaktive tiltag. Forslagene omfatter øget afskærmning, tydeligere skiltning og bedre belysning ved vandområder for at styrke risikobevistheden samt forbedrede muligheder for egenredning, hvis en person falder i vandet. En interviewperson fremhæver desuden, at badning imens man er påvirket helt bør undgås.

3.5.3 CYKLING NÆR VANDET

Tre interviewpersoner beskriver hændelser, der involverer cyklister. To af de episoder ligger dog flere år tilbage, hvoraf kun den ene af dem har relevans i denne sammenhæng. I den hændelse cyklede en interviewpersons syvårige søn ved et uheld ud over kajen og faldt i vandet. Interviewpersonen sprang straks i vandet og fik barnet op, og situationen udviklede sig derfor ikke yderligere.

Den nyere ulykke, som en interviewperson har været vidne til, fandt sted for få år siden ved Christianshavn. Hændelsen involverede et ældre turistpar, der cyklede på udlejningscykler. Ifølge interviewpersonen mistede den ene kontrollen over cyklen og styrtede, hvilket medførte et formodet brækket ben, hvorefter han rullede i vandet. Forbipasserende trådte til og ydede hjælp, og redningspersonale blev tilkaldt. Manden blev efterfølgende bragt op ad vandet i god behold.

Selvom disse udtalelser kun udgør en mindre del af interviewmaterialet, indikerer de, at manglende risikobevisthed i relation til cykling nær vandet kan have alvorlige konsekvenser.

3.6 REDNINGSMATERIEL

Dette afsnit belyser interviewpersonernes holdninger til og erfaringer med redningsmateriel. Flere interviewpersoner udtrykker tilfredshed med mængden og kvaliteten af det redningsmateriel, man kan finde i havnen. Dog er der også flere interviewpersoner, som beskriver manglende eller utilstrækkelige redningsstiger.

3.6.1 TILFREDSHED MED REDNINGSMATERIEL

Overordnet tegner der sig et billede af tilfredshed med de tiltag, som By & Havn har iværksat for at øge sikkerheden i havnemiljøet. Interviewpersonerne fremhæver blandt andet, at redningsstiger og andet redningsmateriel er blevet mere synligt, at der er opsat flere redningsstiger, at der visse steder er etableret tovværk langs kajkanten, samt at redningskranse nu findes mange steder.

Flere peger på, at tilstedeværelsen af redningsstiger har været afgørende i konkrete hændelser, hvor personer er faldet i vandet. Det fremhæves også som en væsentlig faktor for egenredning, at sejlende og andre brugere har haft kendskab til placeringen af nærmeste redningsstige.

Samtidig tilkendegiver en del interviewpersoner utilfredshed, særligt i forhold til redningsstigerne, hvilket uddybes i det følgende afsnit.

3.6.2 REDNINGSSTIGER

Flere interviewpersoner omtaler de redningsstiger, der er placeret ved vandet, herunder tilfælde, hvor de mangler. En interviewperson fortæller eksempelvis, at der i hans lokalområde (Langelinie) har manglet en redningsstige i omkring et år. Han beskriver samtidig, at det har været uklart, hvem der har ansvaret for stigerne, og at det har krævet betydelig indsats at få de relevante myndigheder gjort opmærksomme på problemet.

En anden interviewperson påpeger en lignende problematik ved Stigbordene, hvor badning formelt er forbudt på grund af strømforhold, men hvor der alligevel opholder sig mange badende i både sommer- og vinterhalvåret. Her mangler der, ifølge interviewpersonen, både redningsstiger og sikre adgangsforhold. Han har gentagne gange gjort opmærksom på forholdene over for relevante aktører, men uden resultat. Den manglende opfølgning bekymrer ham, da han vurderer, at det øger risikoen for alvorlige ulykker. Han henviser blandt andet til en konkret hændelse, hvor en kajakroer faldt i vandet og efterfølgende havde vanskeligheder med at komme op.

Flere interviewpersoner fremhæver desuden, at redningsstigernes synlighed, indbyrdes afstand og praktiske anvendelighed kan udgøre en risiko. Flere påpeger, at stigerne kan være svære at få øje på, særligt i situationer hvor en person er panisk, desorienteret, påvirket og/eller nedkølet efter at være faldet i vandet. Der peges også på, at afstanden mellem stigerne flere steder opleves som for stor. I den forbindelse beskriver flere interviewpersoner konkrete hændelser, hvor afstanden til nærmeste redningsstige havde betydning for redningsmulighederne. To af interviewpersonerne siger følgende:

Så var den [redningsstigen] også måske 50-100 meter fra der, hvor han faldt i. Det er langt, når man er i panik.

- Vidne til nærdruknehændelse

For hver 50 eller næsten 100 meter er der en gul stige. Det er jo rigtig fint, men altså, så skal man jo nærmest falde i lige der, hvor den er.

- Sejler

Som allerede nævnt, fremhæves redningsstigernes anvendelighed ligeledes som en udfordring. Det beskrives, at ældre stigetyper kan være vanskelige at anvende på grund af deres konstruktion. De kan være svære både at få fat i fra vandet og at komme sikkert op ad, ligesom overgangen fra stige til kaj kan være problematisk. Flere vurderer derfor, at visse stiger i praksis har begrænset værdi i en redningssituation, særligt hvis man er alene. En interviewperson fortæller følgende om den nærdruknehændelse, hun var vidne til:

Han var rigtig svær at få op ad den stige. Så hvis ikke de her to herrer var kommet, stærke fyre, og nærmest skubbet ham op på land, så ved jeg ikke, hvad vi havde gjort. Det var bare heldigt, at de kom lige der, hvor det blev muligt at få ham ind.

- Vidne til nærdruknehændelse

Samlet peger dette afsnit på en tværgående problematik vedrørende redningsstiger i Københavns Havn. Udfordringerne omfatter manglende stiger, begrænset synlighed, stor indbyrdes afstand samt utilstrækkelig anvendelighed. Flere interviewpersoner beskriver nærdruknehændelser, hvor netop disse forhold vanskeliggjorde egenredning eller assistance fra andre.

3.7 POLITI/LIVREDDERE I HAVNEN

Dette afsnit omhandler informanternes ønsker om tilstedeværelse af autoriteter, som man kan henvende sig til i tilfælde af ulykker eller uansvarlig adfærd i og ved vandet.

Interviewene viser, at der hersker usikkerhed om, hvem man skal kontakte ved ulykker i havnen. Der peges samtidig på manglende redningsberedskab i bestemte tidsrum og områder samt begrænset tilstedeværelse af politi eller andre myndighedspersoner, som kan føre opsyn og medvirke til, at badende, sejlene og øvrige brugere overholder gældende regler.

Flere interviewpersoner giver udtryk for, at den begrænsede myndighedstilstedeværelse er problematisk, fordi den svækker regeloverholdelsen. De efterspørger derfor øget patruljering i udvalgte områder af havnen, så der både kan vejledes og sanktioneres ved regelbrud. Det fremhæves, at der ikke nødvendigvis er behov for store enheder, men at synlig tilstedeværelse fra få personer kan have en forebyggende effekt, særligt hvis der konsekvent følges op på overtrædelser. Disse pointer kommer til udtryk i følgende udtalelser fra to interviewpersoner:

Jeg synes bare, det gjorde en stor forskel, da de [autoriteter] begyndte at sejle rundt og fortælle folk: Du skal ikke ligge og svømme ude i havnen. Så vendte folk faktisk rundt i stedet for at svømme videre. Og det sætter sig jo i befolkningen på en eller anden måde. Okay, der er nogen, der prøver at gøre noget præventivt, så der ikke skal ske noget. Jeg tror, det er det med, at man er lidt mere fysisk til stede og siger: Hey, det der, det er ikke godt.

- Sejler

Der er jo det med, at politiet ikke rigtigt giver bøder for ulovlig badning. Vi er jo det sted i København, hvor der bliver badet allermest. Og samtidig er der ikke blevet givet en eneste bøde herude. På noget tidspunkt. Så jeg tror, at hvis man begynder at håndhæve det reglement, der er blevet godkendt, at det ville have en indflydelse.

- Hyppig havnebadbruger

Nogle interviewpersoner peger også på mangelfuld information om, hvordan man bør handle i en ulykkesituation. Eksempelvis beskriver et vidne til en nærdruknehændelse, at det var uklart, hvem man skulle kontakte i den pågældende situation. Hun siger følgende:

Og jeg vidste heller ikke rigtig, hvad jeg egentlig skulle gøre (...) jeg tænkte meget over, (...) hvem ringer man til i sådan et tilfælde der? Er det politiet? Er det 1-1-2? Eller hvad gør man?

- Vidne til nærdruknehændelse

Samme interviewperson undrer sig over, at der ikke i højere grad er bemandede med livreddere i særligt belastede perioder, såsom studenterperioden, og foreslår ordninger inspireret af frivillige tryghedsindsatser fra nattelivet.

Samlet set peger udsagnene på et ønske om større synlighed af autoriteter i havnemiljøet, tydeligere håndhævelse af regler samt bedre kendskab til eksisterende rednings- og hjælpeiltag.

3.8 STRØMFORHOLDENE I KØBENHAVNS HAVN

Følgende afsnit beskriver, hvordan strømforholdene i havnen kan udgøre en risiko i relation til nærdruknehændelser.

En interviewperson beskriver, hvordan kraftig strøm kan mærkes i Sluseholmen (særligt ved Stigbordene), hvor der ikke er en badezone. Han fortæller, at strømmen kan mærkes, når man bevæger sig ud i vandet på sit board eller i kajak, ved at man bliver trukket eller forskubbet. Han udtrykker i forlængelse heraf en utilfredshed med de dårlige adgangsforhold, der er i dette område, som gør det vanskeligt at komme op ad vandet igen, hvis man havner der - eksempelvis ved et uheldigt fald eller kæntring.

En anden interviewperson peger ligeledes på, at strømforholdene i Københavns Havn kan være uforudsigelige. Han forklarer, at der kan opstå kraftig strøm, hvis sluserne pludselig åbnes. I sådanne situationer kan man hurtigt blive ført væk fra det sted, hvor man gik i vandet, hvilket kan skabe farlige situationer.

I den forbindelse foreslås det, at der opsættes skilte i områder med risiko for stærk strøm, så især (ulovligt) badende bliver gjort opmærksomme på forholdene og de potentielle risici.

3.8.1 STIGBORDENE (SYDHAVN)

Hos en af informanterne tegner der sig et billede af, at området ved Stigbordene er særligt risikofyldt at opholde sig i på grund af strømforholdene. Han fortæller, at han har været vidne til flere episoder, hvor personer var ved at komme galt af sted ved Stigbordene. I én af situationerne var han selv tæt på at komme ud for en ulykke. Han forklarer, at der er meget stærk strøm i området, og at strømmen kan være uforudsigelig, hvilket kan skabe udfordringer for både svømmere, roere og sejlere.

I en af de episoder, han har overværet, stødte en tommandsrobåd ind i slusen, kæntrade og forliste, da båden flækkede midt over. Ifølge interviewpersonen illustrerer hændelsen, hvor vanskeligt det kan være at manøvrere nær Stigbordene, og at selv erfarne bådførere kan blive trukket med af strømmen.

Men det var jo totalt traumatisk, fordi det var meget, meget tæt på en dødsulykke. Og det viser lidt om, hvor svært det er at styre de der gennemsejlinger, der er ved Stigbordene, også uden ramper, fordi selv erfarne bådførere nogle gange bliver suget ned fra den ene eller anden side, og så kan man sidde fast der, eller det der er værre.

- Vidne til nærdruknehændelse

Han beskriver også en hændelse, som fandt sted for omkring 15 år siden, hvor han selv var involveret. Han var ude at ro ved Stigbordene og blev ført om på den anden side af en kraftig sydgående strøm. Efter at have passeret området blev han råbt an af nogle kvinder, hvorefter han vendte om og roede tilbage mod Stigbordene. Under tilbageturen blev han presset ind mod konstruktionen, hvor kajakken lagde sig på tværs og vippede ham i vandet. Han havde svømmevest på og kunne derfor bevare roen og lade sig føre med strømmen, indtil han nåede frem til sit kajakklubområde, hvor han kendte forholdene og kunne komme op. Efterfølgende hentede han sin kajak og konstaterede, at den var blevet bjærget (bragt i sikkerhed) af de tilstedeværende og kun havde mindre skader. Han var chokeret, men uskadt.

Interviewpersonen opfordrer til, at der gøres tydeligere opmærksom på de kraftige og uforudsigelige strømforhold ved Stigbordene for at forebygge, at andre havner i farlige situationer med potentielt alvorlige konsekvenser.

4 REDNING

Følgende afsnit omhandler, hvordan personer, der enten selv har været i fare for at drukne eller har overværet en nærdruknehændelse, har ageret i redningssituationen. Det er dog kun en mindre andel af interviewpersoner, der har konkrete erfaringer med redning i nærdruknehændelser.

4.1 REDNING VED HJÆLP AF TILSTEDEVÆRENDE OG AUTORITETER

Størstedelen af ofrene i undersøgelsens nærdruknehændelser er blevet reddet ved hjælp af andre mennesker, som var omkring dem, da hændelsen opstod.

Vidnet, som overværede hændelsen i Christianshavns Kanal, hvor en ældre mand faldt i vandet i forbindelse med cykling på en udlejningscykel, beskriver, hvordan han og andre forbipasserende deltog i redningsindsatsen. Ifølge vidnet sejlede personer på paddleboards hen til den ældre mand og fik ham op på et board. Herefter forsøgte de at få ham over i vidnets jolle, men dette var ikke muligt på grund af begrænset plads. Det blev derfor besluttet at ringe 1-1-2, hvorefter Københavns Brandvæsen og en ambulance rykkede ud. Vidnet oplevede, at det var vanskeligt at få den ældre mand op af vandet – også for brandvæsnet. Det lykkedes dog til sidst ved, at manden blev transporteret på paddleboardet tværs over kanalen med assistance fra en brandmand og en tilstedeværende paddleboarder. De sejlede ham hen til en platform med en stige, hvorfra han kunne hjælpes op. Under redningsaktionen bidrog andre brugere i havnen ved midlertidigt at standse havnetrafikken i kanalen.

Vidnet, som var til stede ved hændelsen ved Snorrebro, hvor en formodet beruset mand var faldet i vandet, beskriver, hvordan han og andre forbipasserende deltog i redningsindsatsen og tilkaldte hjælp. Ifølge vidnet sprang han ikke selv i vandet, men en anden forbipasserende gik i vandet for at hjælpe manden. Vidnet og de øvrige tilstedeværende på land hjalp herefter med at hive manden op af vandet. Der blev efterfølgende tilkaldt en ambulance, som overtog situationen og transporterede manden videre.

Et tredje vidne fortæller om en hændelse, som fandt sted en decemberrnat for nogle år siden, hvor hun og hendes kæreste observerede en mand, der var faldet i vandet ved Nyhavn. Manden var alene og ude af stand til selv at komme op. Vidnet ved ikke, hvad der gik forud for hændelsen, men formoder, at alkohol kan have været involveret. Ifølge vidnet var der flere personer til stede. En turist reagerede panisk og råbte, at der var en mand i vandet, mens en anden forbipasserende fandt et skilt – muligvis et havariskilt – som blev rakt ned til manden, så han kunne holde sig oven vande. Da vidnet og hendes kæreste tilsluttede sig redningsindsatsen, ringede hun efter en ambulance, mens hendes kæreste sammen med en anden tilstedeværende hev manden op af vandet. Det var muligt at få ham op, fordi de kunne tilgå en platform tæt ved vandoverfladen. Kort efter ankom ambulancen og overtog situationen. Vidnet peger efterfølgende på, at bedre belysning i området kunne have været en hjælp – både for at tydeliggøre afstanden til vandet og for at gøre det lettere at få øje på personer, der falder i.

Det vidne, som tidligere er omtalt i forbindelse med en hændelse til en julefrokost på Refshaleøen, fortæller, hvordan han deltog i redningsindsatsen under hændelsen. Episoden fandt sted en decemberraften for nogle år siden. Han fortæller, at han og den kammerat, han var ude at trække luft med, begge deltog aktivt i at få manden op af vandet. Kammeraten gik ned på en afsats tæt ved vandet for at forsøge at hive den fulde mand op, mens vidnet løb efter en

redningskrans. Forsøget mislykkedes, og kammeraten faldt selv i vandet. Han var dog mindre påvirket end den nødstedte og kunne derfor træde vande, mens de fortsat forsøgte at få den påvirkede mand op. Da vidnet vendte tilbage med redningskransen, var manden panisk. Det lykkedes imidlertid at berolige ham, kaste redningskransen ud og trække ham hen til en redningsstige, som ifølge vidnet var vanskelig at få øje på. Han kom efterfølgende op ved hjælp af stigen. Undervejs var flere personer kommet til og bidrog til redningsarbejdet. Personalet fra arrangementet hjalp blandt andet med at give både ofret og kammeraten en heldragt, så de kunne holde varmen, og der blev tilkaldt en taxa, som kunne bringe manden hjem. Vidnet har ikke kendskab til det videre forløb. Vidnet vurderer, at manden sandsynligvis ville være druknet, hvis han og kammeraten ikke havde grebet ind.

Jeg tror ikke umiddelbart, at jeg ville have gjort noget anderledes. Jeg er bare glad for, at jeg reagerede, for hvis jeg ikke havde gjort det, så tror jeg virkelig, at han var død.

- Vidne til nærdruknehændelse

Han peger særligt på alkoholpåvirkningen, det kolde vand, de mørke forhold og afstanden til redningsstigen som afgørende risikofaktorer.

Interviewpersonen, som blev sat af på en afsats efter en sommerfest på en tømmerflåde, forklarer, at hun blev reddet fra situationen af forbipasserende turister, som hev hende op fra afsatsen. Hun fortæller, at hun ikke havde mulighed for egenredning, da der hverken var en redningsstige eller andet redningsmateriel i nærheden. Samtidig var muren bag hende høj og glat, og hun vurderede ikke, at det var forsvarligt at springe i vandet og svømme væk, da hun havde indtaget alkohol, og det var mørkt.

Jeg kunne på ingen måde hjælpe mig op derfra (...) så det er jo det heldige, at der var nogen, der trak mig op dernede fra, hvor jeg stod. Fordi hvis jeg havde været lidt mere omtumlet (...) plump havde det så sagt. Og så var jeg røget bagover, og så var jeg røget i vandet.

- Offer for nærdruknehændelse

Derudover oplevede hun vandforholdene som usikre på grund af kulde, bølger og strøm. Hun fremhæver derfor, at det var afgørende, at forbipasserende kom hende til undsætning. Det lykkedes hende at få deres opmærksomhed ved at råbe, hvorefter de lagde sig hen over halvmuren og trak hende op.

Samlet set peger disse hændelser på, at forbipasserende ofte spiller en væsentlig rolle i redningssituationer, idet de i flere tilfælde har haft en afgørende funktion i den konkrete redningsindsats – eksempelvis ved fysisk at trække personer op af vandet eller ved hurtigt at tilkalde

hjælp. I nogle tilfælde indgår redningsmateriel i indsatsen, men der tegner sig også et billede af, at redningsmateriellet ikke altid befinder sig i den umiddelbare nærhed af ulykkesstedet.

4.2 EGENREDNING

Nogle få interviewpersoner beskriver hændelser, hvor den nødstedte selv formåede at bringe sig i sikkerhed.

Interviewpersonen, hvis kammerat faldt i vandet ved deres båd i Nyhavn, fortæller, at kammeraten reddede sig selv ved hjælp af en sikkerhedslinje. Hændelsen fandt sted i december, hvor julemarkedet i Nyhavn med boder, juletræer og musik skabte begrænset udsyn til vandet og gjorde det vanskeligt for forbipasserende at høre eller få øje på den nødstedte. Ifølge interviewpersonen var det afgørende, at kammeraten kendte til den ikke synlige sikkerhedslinje, som var placeret under vandoverfladen, da han benyttede denne til at komme op af vandet ved egen kraft.

En anden interviewperson beskriver en hændelse nær Stigbordene, hvor en frivillig, der betjente cykelramper ved slusen, fik sit ben i klemme i forbindelse med, at han skulle hæve en rampe for at åbne en port. Han mistede balancen og faldt i vandet i sluseområdet. Den pågældende kom ikke alvorligt til skade og formåede selv at svømme hen til en redningsstige og kravle op.

En tredje interviewperson beskriver, at han en sommerdag stod og arbejdede ved sin fortøjede båd. Han havde den ene fod på kajen og den anden på båden, da båden pludselig gled væk fra ham, og han faldt i vandet. Hændelsen fik ingen alvorlige konsekvenser, idet han vidste, hvor den nærmeste redningsstige befandt sig, svømmede hen til den og kravlede selv op.

Men der kan man sige, at i det, det skete, vidste jeg godt, at nu falder du i vandet. Og så faldt jeg i vandet, og jeg var ikke panikket eller noget som helst, fordi jeg vidste det jo godt. Så jeg koncentrerede mig mest om ikke at ramme kanten, altså ramme bolværket eller noget.

- Sejler

Hændelserne peger samlet set på, at tilgængeligt og funktionsdygtigt redningsmateriel kan have afgørende betydning for at muliggøre egenredning.

5 EFTERVIRKNING AF NÆRDRUKNEHÆNDELSER

Dette afsnit belyser, hvordan interviewpersonernes adfærd har ændret sig efter de oplevelser, de har haft eller været vidne til. På tværs af udsagnene fremhæves betydningen af at udvise respekt for vandet og at være opmærksom ved færdsel i vandet eller ved vandnære områder. Samtidig varierer interviewpersonernes beskrivelser af, hvordan hændelserne konkret har påvirket dem.

En af interviewpersonerne beskriver sin respekt for vandet på følgende måde:

Men jeg er i hvert fald bevidst om, at man skal have meget respekt for vandet. Især om vinteren. Især det kolde vand skal man have rigtig meget respekt for.

- Offer for nærdruknehændelse

En anden interviewperson beskriver, hvordan den nærdruknehændelse, han var vidne til, har påvirket hans efterfølgende adfærd i og omkring vandet:

Jeg er meget bevidst om, at det også kan ske for en selv. Det er også noget med balance og overblik osv. Og når man ikke ser så godt mere, som man har gjort. Jeg går ikke ud på kanten mere, som jeg har gjort, bare for at lave sjov.

- Vidne til nærdruknehændelse

En interviewperson, som er roer, fortæller, at en anden roer under et arrangement i roklubben fik hjertestop på vandet. Det lykkedes at få vedkommende op af vandet og videre med ambulance. Interviewpersonen beskriver, at hændelsen efterfølgende har ført til, at roklubben har indført en årlig redningsøvelse.

Interviewpersonen, hvis kammerat faldt i vandet ved hendes båd og kom op ved hjælp af en sikkerhedslinje, fortæller, at oplevelsen har skærpet hendes fokus på sikkerhed. Selvom hun har sejlet i mange år, var hun ikke tidligere opmærksom på, at der fandtes en sådan sikkerhedslinje. Hændelsen har medført, at hun i dag i højere grad orienterer sig om sikkerhedsforholdene i de områder, hvor hun sejler.

En anden interviewperson, som selv har oplevet at falde i vandet fra sin båd, fortæller, at hændelsen har gjort ham mere forsigtig ved ombordstigning. Han går nu langsommere frem, sikrer sig, at båden ligger stabilt, og at der ikke er risiko for, at den driver væk:

(...) jeg har været mere omhyggelig med at tænke mig om, når jeg skulle gå ombord i en båd. (...) Hvis jeg skal ombord i en båd, skal jeg gøre det langsomt og forsigtigt og være sikker på, at båden ligger, hvor den skal, og at der ikke kan ske noget med, at den pludselig driver væk eller noget.

- Sejler

En anden sejler, der har oplevet at falde i vandet under sejlads, beskriver, at hændelsen har medført, at han ikke længere sejler alene.

En af interviewpersonerne beskriver, at hans erfaringer med havnebusser har medført, at han i dag holder større afstand til dem for at reducere risikoen for sammenstød.

Jeg er opmærksom på dem [havnebusserne]. Jeg tror da nok, at jeg går 10 meter længere bagom dem i dag end i går.

- Vidne til nærdruknehændelse

Som en afsluttende pointe peger flere interviewpersoner på, at badende uden for badezonerne og de mange udlejningsbåde forringer deres oplevelse af at færdes i havnen. Selvom de ikke nødvendigvis har været involveret i ulykker, udtrykker de utilfredshed med forholdene og de risici, de medfører. En interviewperson beskriver, hvordan det har påvirket hans adfærd under sejlads på følgende måde:

Det gør jo, at man er super opmærksom. Det gør jo også, at det tager lidt af glæden af at sejle ind i havnen. Det er jo så ikke kun svømmere, det er også alle de der udlejningsbåde og sådan noget.

- Sejler

Udtalelserne vidner om, at erfaringer med nærdruknehændelser for nogle medfører ændret adfærd og øget risikobevisthed i vandnære situationer. Det er især sejlere, der beskriver, at de f.eks. undgår at sejle alene, orienterer sig bedre om sikkerhedsforhold og generelt er mere opmærksomme i havnen og langs havnefronten.

Samlet set peger materialet på, at erfaringer med nærdruknehændelser kan påvirke adfærden i og omkring vandet – både hos personer, der selv har været involveret i en hændelse, har været vidne til en eller har hørt om hændelser gennem andre.

